

ROSENBERG, ANNA: Prodromaalivaiheen Alzheimer-potilaat muistipoliklinikalla ja kliinisissä tutkimuksissa

Pro gradu, 98 s., 3 liites.
Lääkekehitystiede
Joulukuu 2015

Potilailla, joilla on prodromaalivaiheen Alzheimerin tauti (AT), on korkea riski sairastua AT:n dementiaan, mutta tauti on varhaisessa vaiheessa. Siksi he ovat useiden AT:n lääke- ja preventiotutkimusten kohderyhmä. Tämä potilasryhmä on vielä kuitenkin huonosti tunnettu, mikä vaikeuttaa tutkimusten suunnittelua ja tulosten yleistettävyyden arviointia. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla muistipoliklinikan prodromaalivaiheen AT-potilaita ja arvioida, ovatko kliinisten tutkimusten prodromaalivaiheen AT-potilaat edustava otos muistipoliklinikan potilaista.

Tutkimus tehtiin Karoliinisen yliopistosairaalan Huddingen muistipoliklinikalla Tukholmassa. Otos koostui muistipoliklinikan GEDOC-tutkimustietokannan potilaista, joilla on diagnosoitu lievä kognitiivinen heikentyminen vuonna 2007 – 2014 (n=472). Prodromaalivaiheen AT:n kriteerien katsottiin täyttyvän, jos potilaalla oli muistipainotteinen lievä kognitiivinen heikentyminen ja joko hippokampusatrofiaa tai jokin poikkeava AT:n likvorbiomarkkeri. Kliinisten tutkimusten otoksen muodostivat muistipoliklinikan lääketutkimuspotilaat (n=18) sekä ravintotutkimuspotilaat Kuopiosta (n=100) ja Tukholmasta (n=35). Sähköisistä potilaskertomuksista ja kliinisten tutkimusten seulontakäynnin tietojenkeruulomakkeista kerättiin potilaiden perustiedot ja tietoja terveydentilasta ja testituloksista. Ryhmiä vertailtiin χ^2 -testin, kahden riippumattoman otoksen t-testin sekä yksisuuntaisen varianssianalyysin avulla.

Muistipoliklinikan potilaista 31 % täytti prodromaalivaiheen AT:n kriteerit. Kyseisten potilaiden keski-ikä oli 67.3 vuotta ja 57.9 % oli naisia. MMSE-tulos oli keskimäärin 27.1 pistettä ja koulutuksen pituus 11.4 vuotta. Prodromaalivaiheen AT-potilaat olivat muita potilaita vanhempia ja heidän painoindeksinsä oli alhaisempi. Heillä oli vähemmän käytössä olevia lääkkeitä ja sairauksia. Yleisimmät sairaudet olivat hypertensio (39.3 %), hyperkolesterolemia (15.2 %) ja masennus (12.4 %). Prodromaalivaiheen AT-potilailla oli enemmän AT:n riskitekijöitä: 41.4 %:lla esiintyi dementiaa suvussa ja 68.8 % potilaista oli ApoE $\epsilon 4$ -geenin kantajia. Lääketutkimuspotilaat eivät eronneet merkittävästi tavallisista prodromaalivaiheen AT-potilaista, mutta ravintotutkimuspotilaat olivat vanhempia, vähemmän koulutettuja ja sairaampia. Ero johtui Kuopion potilaista, joilla oli alhaisempi MMSE ja koulutus sekä korkeampi painoindeksi ja diastolinen verenpaine kuin Tukholman potilailla. Heillä oli myös enemmän lääkkeitä ja sairauksia, erityisesti sydän- ja verisuonitauteja.

Tulokset osoittavat, että Tukholman ravinto- ja lääketutkimusten potilaat ovat edustava otos muistipoliklinikan potilaista. Ravintotutkimuksessa näyttää kuitenkin olevan eroja eri maiden potilaiden välillä, mikä tulee ottaa huomioon tulosten tulkinnessa. Eri tutkimuskeskusten käytännöt prodromaalivaiheen AT:n diagnosoinnissa ja potilasrekrytoinnissa tulisi huomioida ja mahdollisuuksien mukaan yhtenäistää monikansallisissa tutkimuksissa, sillä liian heterogeeninen tutkimuspopulaatio voi vaikeuttaa intervention tehon osoittamista.

Asiasanat: Alzheimerin tauti, prodromaalivaihe, muistipoliklinikka, lievä kognitiivinen heikentyminen, kliininen tutkimus